

ВІДГУК

офіційного опонента

на дисертаційну роботу Казанджі Альони Вікторівни
«Управління виробничою та зовнішньоекономічною діяльністю
підприємств олійно-жирового комплексу України», подану на здобуття
наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю
08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами
економічної діяльності)

1. Актуальність теми дисертаційної роботи, її зв'язок з напрямками науково-дослідних робіт.

Олійно-жировий комплекс України займає одне з провідних місць у формуванні внутрішнього ринку продовольства та в товарній структурі експорту. Його продукція забезпечує не тільки потреби споживчого ринку в таких продуктах як споживча олія, маргарин, майонез, а і виробництво інших галузей: кондитерської, хімічної, фармацевтичної, рибної, комбікормової та громадського харчування. Наявний економічний та агропромисловий потенціал дозволяють вітчизняним підприємствам не тільки насичувати внутрішній ринок, але й розвивати експортну діяльність. Повністю задовольняючи потреби внутрішнього ринку у продукції переробки насіння олійних культур, Україна є найбільшим експортером соняшnikової олії на світовому ринку.

Зважаючи на загострення екологічних проблем, зміну кліматичних умов виробництва сільськогосподарської продукції, переорієнтацію в структурі харчування населення на олію і жири рослинного походження, розвиток біоенергетики, що обумовлює стійкий попит на внутрішньому та на зовнішньому ринку на продукцію олійних культур, проблема вискоєфективного управління виробничою та зовнішньоекономічною діяльністю підприємств олійно-жирового комплексу України набуває усе більшої вагомості як серед науковців, так і серед практиків.

Відтак, потреба у теоретичних та прикладних розробках щодо удосконалення управління виробничою та зовнішньоекономічною діяльністю

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВХІД. № 2241
28.11.2019

державного аграрного університету в межах теми: «Розвиток менеджменту і маркетингу в аграрному секторі економіки України в умовах економічної глобалізації» (номер реєстраційної картки 0115U007157), в рамках якої здобувачем досліджено теоретичні основи управління виробничою та зовнішньоекономічною діяльністю підприємств, проведено аналіз результативності управління виробничою та зовнішньоекономічною діяльністю підприємств олійно-жирового комплексу України, розроблено шляхи удосконалення механізму управління їх виробничою та зовнішньоекономічною діяльністю.

Результати наукового дослідження використовуються у навчальному процесі Одеського державного аграрного університету.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації. Аналіз дисертаційної роботи, автореферату дисертації та вивчення публікацій автора дозволяють зробити висновок, що розроблені наукові положення, методичні підходи, пропозиції і висновки є достовірними та обґрунтованими. Одержані дисертантом дослідницькі результати базуються на використанні системи сучасних методів дослідження і тому являються досить вірогідними. Вони мають як науково-теоретичне, так і прикладне значення. Результати досліджень апробовані на наукових конференціях, а науково прикладні розробки використовуються в навчально-методичному процесі. Тому наукові положення, висновки та пропозиції дисертаційної роботи цілком достовірні.

Наукова новизна і практична значущість одержаних результатів. Дисертаційна робота Казанджі А.В. містить нове вирішення наукового завдання щодо управління виробничою та зовнішньоекономічною діяльністю підприємств олійно-жирового комплексу України. До основних результатів дослідження, що відображають положення наукової новизни, слід віднести:

– методичне забезпечення оцінки результативності управління виробничою і зовнішньоекономічною діяльністю підприємств олійно-жирового комплексу, яке на відмінну від інших включає сукупність індикаторів економічної, соціальної та екологічної оцінки результативності управління, а також структурно-логічну схему її здійснення;

– класифікацію чинників розвитку виробничої і зовнішньоекономічної діяльності підприємств олійно-жирового комплексу, які розмежовано на внутрішньо-фірмові (ресурсні, технологічні, управлінські, маркетингові) та зовнішні фактори регіонального, національного та міжнародного середовища (економічні, соціальні, інституційно-правові, природно-географічні, науково-технологічні, інфраструктурні);

– розробку управлінської моделі створення кластера з виробництва та експорту органічної високоолеїнової соняшникової олії, що ґрунтується на принципах інноваційного розвитку, економічної взаємовигідності та соціальної відповідальності учасників кластера;

– заходи маркетингового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів олійно-жирового комплексу, що передбачають: удосконалення товарної політики за рахунок розширення асортименту виробленої продукції (переробка насіння сої та ріпаку); впровадження сучасної технології управління якістю – НАССР, принципами якої є фокусування на ідентифікації, моніторингу та контролі небезпек в критичних точках в ланцюгу виробництва, переробки та реалізації олійно-жирових продуктів; організацію систематичних маркетингових досліджень, інформаційного та консалтингового забезпечення діяльності виробників та експортерів органічної продукції.

Практичне значення отриманих результатів дослідження підтверджується наявністю розробок методичного та прикладного характеру, які спрямовані на удосконалення управління виробничою та зовнішньоекономічною діяльністю підприємств олійно-жирового комплексу України. Деякі з них знайшли застосування у господарській діяльності сільськогосподарських підприємств та районних органів управління, що засвідчується довідками про впровадження. Основні положення дисертаційного дослідження прийнято до використання у діяльності ТОВ «Мрія» Березівського району Одеської області (довідка №11 від 04.06.2018 р.); СФГ «Імпульс» Березівського району Одеської області (довідка №5 від 12.04.2018 р.); Управлінні агропромислового та економічного розвитку Березівської районної державної адміністрації (довідка №12/01-24/1085 від

30.05.2019 р.); Одеського державного аграрного університету (довідка № 01-18/19-748 від 13.06.2019 р.).

Відповідність опублікованих праць автора змісту дисертації. За результатами наукових досліджень опубліковано 19 наукових праць в т.ч. 7 статей у наукових фахових виданнях України (з них одне включене до наукометричної бази даних Web of Science), 1 публікація – у виданні іншої держави, 10 – у матеріалах міжнародних науково-практичних конференцій та у 1 препринті.

Таким чином, діючі вимоги щодо необхідної кількості наукових праць у наукових фахових виданнях дотримано.

Оцінка викладення й оформлення дисертації. Дисертаційна робота складається з 3 розділів, вступу, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертаційної роботи налічує 268 сторінок. Дисертація містить 60 таблиць, 38 рисунків та 48 додатків. Список використаних джерел налічує 221 найменування. Розділи дисертації містять обґрунтування теоретичних положень, методичних підходів та пропозицій щодо управління виробничою та зовнішньоекономічною діяльністю підприємств олійно-жирового комплексу України, які відрізняються оригінальністю, авторським баченням. Текст дисертації викладено з дотриманням наукового стилю, грамотно і послідовно. Зміст автореферату повною мірою відповідає змісту дисертації.

Таким чином, дисертація Казанджі Альони Вікторівни на тему «Управління виробничою та зовнішньоекономічною діяльністю підприємств олійно-жирового комплексу України» за напрямом, об'єктом і предметом дослідження відповідає паспорту спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності). Зміст, структура та оформлення дисертації відповідає діючим вимогам до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Зауваження і пропозиції щодо змісту дисертації. Дисертаційна робота, подана на рецензію, незважаючи на високий рівень її підготовки, містить також ряд дискусійних положень, що викликає певні зауваження, а саме:

1. здійснена дисертантом ідентифікація чинників управління виробничою та зовнішньоекономічною діяльністю підприємств олійно-жирового комплексу України (с. 52) потребує більш докладного висвітлення екологічного чиннику, з огляду на пропозиції автора щодо створення регіонального кластера з виробництва органічної високоолеїнової соняшникової олії;

2. підтримуючи в цілому підхід дисертанта щодо побудови економіко-математичної моделі оптимізації структури виробництва органічної високоолеїнової соняшникової олії в кластерному об'єднанні підприємств за принципом цільної територіально-просторової системи (п. 3.2), разом з тим, виходячи з необхідності врахування економічних інтересів кожного учасника кластера, вважаємо доцільним передбачення в моделі можливості розрахунку економічного ефекту в розрізі окремих підприємств-учасників;

3. обґрунтована в підрозділі 1.3 логічна схема проведення оцінки результативності управління є загальною та потребує більшої орієнтації саме на специфіку підприємств олійно-жирового комплексу (с.65);

4. автору слід було б ретельніше підійти до оцінки діяльності суб'єктів олійно-жирового комплексу, які є носіями об'єкту дослідження, адже основна увага в дослідженні приділена аграрним та переробним підприємствам, які, безумовно, є основною, проте, не єдиною категорією суб'єктів комплексу;

5. у розділі 3 автором обґрунтовано пропозиції щодо удосконалення організаційно-економічного механізму управління розвитком збалансованих економічних відносин підприємств олійно-жирового комплексу. Проте, роботу підсилило б більш детальне опрацювання інституційних аспектів реалізації зазначеного організаційно-економічного механізму.

Вказані зауваження відображають власну наукову позицію опонента та не знижують науковий рівень дисертаційної роботи.

Загальний висновок. Дисертація Казанджі Альони Вікторівни є самостійно виконаною і завершеною кваліфікаційною науковою працею. Результати дослідження відображають виконання завдань відповідно до поставленої мети. Положення, висновки та рекомендації дисертаційної роботи містять теоретичну та

практичну цінність. Дисертаційна робота Казанджі Альони Вікторівни «Управління виробничою та зовнішньоекономічною діяльністю підприємств олійно-жирового комплексу України», повною мірою відповідає вимогам МОН України, що встановлені до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук згідно з пунктами 9, 11 та 12 діючого «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
директор навчально-наукового інституту
економіки та бізнес-освіти
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

О.Г. Чирва

Ректор

Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

О.І. Безлюдний

